

## فرقه های جدا شده از شیعه اثنی عشری

مشکل است معین نمود که چه تعدادی از این فرقه ها بعنوان واقعیت تاریخی وجود داشته و چه تعدادی از ساخته های نویسندگان بعدی است. آنچه مسلم است حتی اگر هم این فرقه ها وجود میداشته اند غالب آنها در طول یک قرن از بین رفته اند. تعداد کمی تا بامروز باقی مانده که شرح کوتاهی از تکامل بعدی آنها ذیلا می آید. با توجه به شرح روایتی این فرقه ها بررسی کوتاهی در اصطلاحات عمومی که در مورد آنها بکار رفته است مفید خواهد بود.

الف: غلات و غلّو

ب: واقفه یا واقفیه

پ: قطعیه

در دوره خلافت علی (ع)

۱- سبائیّه عبد الله بن سبا الحمیاری

علیانیّه  
اسحاقیه یا حمراویه  
محمدیه یا میمیه  
اهل حق (علی الهی)

بعد از مرگ حسین (ع)

۲- کیسانیّه: مختار ابن ابو عبید الثقفی

کریبیه یا خشایه  
هاشمیه  
عباسیه = عباسیان روندیه  
رزامیه یا مسلمیه  
الکیسانیّه خلص یا مختاریه  
بیانیّه

## بعد از امامت زین العابدین

۳- **زیدیه**: زید پسر زین العابدین امام چهارم مدعی امامت شد

جارودیه

سلیمانیه یا جریره

بُتْرِیّه یا صالحیه (بیشتر پیروز مسایل حنفی)

## در دوران امامت محمد باقر و جعفر الصادق

۴- **جناحیه**: عبدالله ابن معاویه

۵- **مغیره** :

۶- **منصوریه یا کسفیّه**: ابو منصور العجلی

۷- **خطاییه**: ابوالخطاب محمد ابن ابوزینب الاسدی الاجداع- امام الصادق او را لعن کرده و از خود راند

**الف: بزغیه** - پیروان بزغ ابن موسی "بافنده"

**ب: معمیره** - پیروان معمر ابن خیثم "غله فروش"

**پ: عمیره یا عجلیه** - پیروان عمر ابن بیان العجلی "کاه فروش"

**ت: مفضلیّه** - پیروان مفضل الصیرفی - بخدانی الصادق قائل بوده و

رسالت

**ث: غرایه**

۸- **باقریه**:

## بعد از امامت جعفر الصادق

۹- **جعفریه یا ناووسیه**: این فرقه معتقدند جعفر الصادق نمرده بلکه پنهان شده و بعنوان مهدی بر خواهد گشت.

۱۰- **افطحیه یا فطحیه**:

۱۱- شُمَيْتِيَّةُ يَا سُمَيْتِيَّةُ: پیروان یحیی ابن شُمیت (سُمیت) = خاندان الدیباج

۱۲- اسماعیلیَّةُ یا سَبْعِيَّةُ:

الف: اسماعیلیَّة خالص

ب: مبارکیَّة - پیروان مبارک (مستخدم محمد ابن اسماعیل)

پ: اسماعیلیَّة فاطمی، قرمطیَّة (قرمطیان)، باطنیَّة، تعلیمیَّة

نزاری در الموت ایران به رهبری حسن الصباح

مستعلی

بعد از درگذشت موسی الکاظم

۱۳- سَوِيَّةُ یا مَمْطُورَةُ: این گروه مرگ موسی را قبول

۱۴- بَجَلِيَّةُ: ابن ورسند البَجَلِي

۱۵- بَشِيرِيَّةُ: پیروان محمد ابن بشیر کوفی

بعد از امامت علی الرضا

۱۶- اَحْمَدِيَّةُ:

۱۷- مَعْلَفَةُ:

۱۸- مَحْدَثَةُ:

پس از امامت علی الهادی

۱۹- نُصَيْرِيَّةُ، نُصَيْرِيَّةُ، عَلَوِيَّةُ: در آغاز پیروی از محمد ابن نُصیر النُمیری ولی کسیکه بیش از همه مسنول تاسیس

این فرقه بود حسین ابن حمدان الخشبی می باشد = خاندان حمدانی - آنها همچنین بعثت جنگ های داخلی در میان قبایل مختلف خود از هم جدا و پراکنده گردیدند. بعد از جنگ اول جهانی فرانسویان سعی نمودند کشوری علوی که مرکز آن لاذقیه باشد بوجود آورند ولی بعد ها از این فکر منصرف شدند. علویان در حال حاضر زیر زعامت حافظ الاسد (بشار اسد) در سوریه تفوق سیاسی دارند. جمعیت علویان اینک چندین میلیون است که در باریکه ای میان لاذقیه و انطاکیه در ترکیه سکونت دارند.

### پس از درگذشت حسن العسگری

پس از درگذشت حسن العسگری شیعیان دچار بهم ریختگی شده و به گروه های مختلف بسیاری تقسیم شدند. در این دوره شیعیان بنا به گفته المسعودی به بیست (۲۰) فرقه و بنا به گفته سعد القمی به پانزده (۱۵) فرقه و برابر گفته النوبختی به چهارده (۱۴) فرقه تقسیم شدند. این فرقه ها را می توان عموماً به گروه های زیر تقسیم نمود:

الف: **واقفیه** - (متوقف در حسن العسگری) این گروه در امامت حسن العسگری متوقف شدند و او را مهدی خواندند.

ب: **پایان امامت** - معتقدین به ختم امامت گفتند همانطوریکه نبوت با محمد (ص) پایان یافت ختم امامت نیز با حسن العسگری

پ: **محمدیه** - این گروه بر این باور بودند که الهادی امام دهم پسر خود علی را که قبل از او **مرده بود** به امامت برگزیده است (چون نه حسن العسگری صاحب فرزندی بود و نه جعفر به علت فساد اخلاق شرایط و شایستگی امامت را داشت) گروهی دیگری معتقد بودند که محمد نمرده است بلکه او مهدی است که پنهان شده است.

ت: **جعفریه** - پیروان این فرقه معتقدند که حسن العسگری بدون داشتن پسری فوت شده و امامت به برادرش جعفر تعلق گرفت.

ث: **قطعیه** - این گروه از مرگ العسگری امام قبلی مانند سایر امامان پیش از او مطمئن بوده و به پسر العسگری بعنوان امام بعدی روی آوردند.

علت شرح نسبتاً مبسوطی که از گروه های متعدد شیعه داده شد (که بیشترشان بسرعت از بین رفتند) این است که شیعه اثنی عشری در اوایل قرن چهارم (۱۰ میلادی) از یک چنین محیطی سر در آورده است. اکثر آراء و عقایدی که بار اول بوسیله این گروه ها استفاده گردید در شیعه دوازده امامی جذب شد مانند: مهدویت، غیبت، رجعت، معانی باطنی قرآن و غیره.

نکته ای که در اینجا قابل یادآوری میدانم اینکه قرآن در سوره انعام که در انگلیسی به سوره "گله حیوانات" ترجمه شده و ششمین سوره قرآن می باشد صراحتاً می گوید:

**سوره الانعام- آیه ۱۵۹** - إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعْبًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

[6.159] Surely they who divided their religion into parts and became sects, you have no concern with them; their affair is only with Allah, then He will inform them of what they did.

**سوره انعام ۱۵۹ -** مسلما، کسانی که دین خود را به پاره ها و جزء های مختلف تقسیم می کنند و از آن فرقه و مسلک و دسته بدست می آید، شما با آنها بستگی ندارید، امر آنها با خدا است، سپس، او آنها را از همه اعمالشان آگاه خواهد ساخت.

مفهوم روشن این آیه این است که دین اسلام قابل تفکیک نیست و کسانی که دین را به اجزای کوچکتری تقسیم کنند و فرقه هائی از آن بوجود آورند مسلمان نیستند خدا با آنها مقابله خواهد کرد. ولی در مطالعه این نگارش در خواهیم یافت تا چه اندازه اسلام به بیراهه رفته و چقدر از نا آگاهی مردم در مورد آیه های قرآن سوء استفاده شده است.

همچنین در سوره المومنون آیه های ۵۲، ۵۳ و ۵۴ آمده است:

سوره المؤمنون (۲۳) **وَ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَاَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونَ (۵۲)**

این مردم همه یکدین و متفق الکلمه امت شما پیامبران خدایند و من یگانه خدای شما هستم پس از من بترسید.

**فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ (۵۳)**

آنگاه مردم امر دین خود را پاره پاره کرده و در آیین فرقه فرقه شدند و هرگروهی به آنچه خود پسندیدند دل خوش کردند.

**فَدَرَّاهُمْ فِي عَمَرَ تِهِمْ حَتَّى حِينٍ (۵۴)**

پس بگذار که این بی خبران در جهل و غفلت خود بسر برند تا زمانی معین.

ح-ک

KRK/EJD

چهارشنبه، ۳۱/۱۰/۲۰۱۲